

Eindverslag

Thuisloosheid: hoe lang nog?

ULB (DULBEA): Benoît Bayenet, Justine Carlier, Ilan Tojerow, Magali Verdonck¹.

ULB

ULB Departement Toegepaste Economische Wetenschappen (DULBEA)

18 juli 2022

---

¹ Contactpersoon: Justine Carlier (justine.carlier@ulb.be)

Opdrachtgevende organisaties

Droit à un toit/Recht op een dak en Syndicat des immenses

Financiers van de studie

Brussels Studies Institute, Bruss'Help, OCMW van Stad Brussel, DIOGENES, DoucheFLUX, Droit à un toit/Recht op een dak, Dune, Escale, Federatie van de Maatschappelijke Diensten, Federatie Bico, Habitat et Humanisme, Straatverplegers, New Samusocial, De Samaritanen, Syndicat des immenses, Yonited en twee anonieme burgers.

Vrijwillige leden van het Begeleidingscomité

Nicolas Bernard (USaint-Louis), Etienne de Callataÿ (econoom), Philippe Defeyt (econoom), Laurent Demoulin (DIOGENES), Laurent d'Ursel (secretaris en vertegenwoordiger van de twee opdrachtgevende organisaties), Marjorie Lelubre (Crebis), Céline Nieuwenhuys (Federatie van de Maatschappelijke Diensten), Louise Paquot (Bruss'Help), Véronique van der Plancke (Federatie van de Maatschappelijke Diensten), Sarah Van Gaens (Bruss'Help), Adrienne Van Vyve/Koen Van den Broeck (Straatverplegers) en Martin Wagener (UCLouvain).

Executive summary

De strijd tegen thuisloosheid in België en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) vergt veel nieuwe beleidsinstrumenten. De laatste tellingen op het grondgebied van het Gewest lijken erop te wijzen dat de financiële middelen voor dit beleid wel zijn toegenomen, maar dat het huidige noodbeleid niet voldoende resultaten oplevert. Hoewel thuisloosheid niet makkelijk te definiëren valt, heeft Feantsa in haar Ethos-typologie vier vormen van dakloosheid en sociale uitsluiting in kaart gebracht: dakloos, thuisloos, instabiele huisvesting en ontoereikende huisvesting. Bij de recentste telling op 9 november 2020 ging het om 5.313 mensen. Deze groep is als volgt opgesplitst: 49,8 % was dakloos, 21,5 % was thuisloos en 28,1 % had geen geschikte huisvesting. Tussen 2008 en 2020 betekent dit een stijging van het aantal getelde personen met 208,2 %. Dit aantal is alarmerend hoog, maar dat geldt evenzeer voor het aantal gezinnen op de wachtlijst en de wachttijden voor sociale huisvesting in het Gewest. Op 30 september 2020 stonden er namelijk 50.000 gezinnen op de wachtlijst en de wachttijd voor een woning varieert van 10 tot 15 jaar, afhankelijk van het type woning. Deze evolutie lijkt erop te wijzen dat het huidige preventiebeleid voor thuisloosheid niet voldoende doeltreffend is en dat het nodig is om de structurele oorzaken van het probleem aan te pakken.

Het tot nu toe gevoerde preventiebeleid lijkt niet voldoende efficiënt, maar in Franstalig België en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn er op dit moment geen analyses voorhanden op basis waarvan het mogelijk is de reële kostprijs van thuisloosheid in het Gewest vast te stellen. De vereniging Droit à un toit/Recht op een dak en het Syndicat des immenses hebben DULBEA in dit verband gevraagd een studie uit te voeren om een objectief beeld te schetsen van de situatie en, voor zover mogelijk, de directe en indirecte kosten van thuisloosheid in het BHG te beoordelen, met de bedoeling een raming te maken van de reële kosten die gepaard gaan met het gebruik van diensten die specifiek en niet specifiek gericht zijn op daklozen in het Gewest. Om de gemiddelde jaarlijkse kosten per dakloze te kunnen vergelijken met wat daklozen zelf ervaren, hebben we ook vignetten gemaakt waardoor we concrete voorbeelden kunnen geven van wat het betekent om een jaar dakloos te zijn. Het laatste deel van deze studie bevat scenario's die het mogelijk maken om thuisloosheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sterker af te bouwen, en een raming van de kosten.

Op basis van de vakliteratuur over thuisloosheid en dankzij verschillende in België uitgevoerde studies hebben we 18 kosten in kaart gebracht die verband houden met thuisloosheid in het BHG (figuur 1). Van die 18 kosten konden we van 12 kosten een raming maken (crisisvoorzieningen, voedselhulp, politie-interventies, onderhoud en inrichting van openbare ruimten, gewestelijke en lokale belastingen en de kosten van verloren levensjaren konden we niet inschatten door een gebrek aan beschikbare gegevens en tijd).

Figuur 1. Schema van de kosten die gepaard gaan met thuisloosheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Om deze analyse uit te voeren, hebben we ons gebaseerd op gegevens van 2019 (2020 was een bijzonder jaar vanwege Covid-19 en de gegevens van 2021 zijn nog niet volledig beschikbaar). Waren er geen gegevens voor 2019, dan gebruikten we de beschikbare gegevens voor andere jaren en pasten we die aan de inflatie aan om een kostenraming te krijgen voor 2019. Om de eenheidskosten (per dag, per nacht, per tussenkomst of per dossier) te ramen van de in het schema van figuur 1 vermelde kosten, hebben we de gegevens over de werkingskosten van de verenigingen gebruikt die beschikbaar zijn in de databank van de Nationale Bank van België, en de begrotingsgegevens wanneer die op de websites van de verenigingen worden gepubliceerd.

De gegevens over de exploitatiekosten van de verenigingen stellen ons in staat om de reële uitgaven te ramen die verband houden met de normale activiteiten van deze verenigingen. We houden met andere woorden rekening met de normale werkingskosten van de verenigingen zonder de uitzonderlijke uitgaven in aanmerking te nemen. We gebruiken deze exploitatiekosten of begrotingen van verenigingen niet om een kosten-batenanalyse uit te voeren, maar om de werkelijke kosten van de door de verenigingen verleende diensten weer te geven. Hoewel de verenigingen worden gefinancierd door talrijke subsidies die onder meer door de GGC, de COCOF, de federale overheid, de VG, de VGC en de privésector worden toegekend, hebben we niet gekeken naar de herkomst van deze middelen. Het is namelijk niet de bedoeling om na te gaan of de ontvangen middelen efficiënt worden besteed.

Om de werkelijke eenheidskosten van elke dienst te verkrijgen (op basis van de werkelijke bezettingsgraad), hebben we de bedragen van de begrotingen of exploitatiekosten voor het jaar 2019 gedeeld door het aantal opgevangen/bezochte personen en door het aantal dagen dat de diensten open waren. Wat het verlies aan overheidsontvangsten betreft, zijn de gebruikte ramingen afkomstig uit de studie van Fontaine, M., Rennoir, M. & Tojerow, I. (2020). Voor de justitiehuisen en de rechtsbijstand hebben we de begrotingsgegevens gebruikt om de kosten van een dossier te bepalen. De eenheidskosten van elke dienst staan vermeld in tabel 1.

Tabel 1. Eenheidskosten van de verschillende diensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2019.

Variabelen	Eenheidskosten per dag (of per interventie of per dossier)
Logies	
Noodopvang	60,11 €
Noodopvang - familieopvangcentrum ²	80,20 €
Onthaalhuis	94,87 €
Dagopvang en straathoekwerk	
Centrum voor dagopvang	33,16 €
Straathoekwerk	39,16 €
OCMW	
OCMW-hulp (leefloon)	30,96 €
Gezondheidszorg	405,60 €
Gezondheidszorg - algemeen ziekenhuis	693,75 €
Gezondheidszorg - psychiatrisch ziekenhuis	396,42 €
Medische dienst	126,63 €
Juridische dienst en rechtssysteem	
Rechtssysteem	151,66 €
Justitiehuis	1,41 €/ 515,79 € ³
Rechtsbijstand	1,51 €/ 551,78 € ⁴
Overheidsontvangsten	
Verlies van socialezekerheidsbijdragen	44 €
Verlies van belastingontvangsten	18 €

Bron: berekeningen DULBEA

We hebben de gemiddelde jaarlijkse kosten per dakloze in verband met het gebruik van de verschillende diensten geraamd aan de hand van twee verschillende methodes, omdat in elk van deze methodes met sommige kosten geen rekening kon worden gehouden.

De eerste methode is gebaseerd op de verspreiding van de personen over de verschillende soorten mogelijke woningen op de avond van de telling, en op het gebruik van andere geregistreerde diensten tijdens de pre- en post-enquêtes. De resultaten van de pre- en post-enquêtes moeten met de nodige voorzichtigheid worden bekeken, omdat ze in dagcentra zijn uitgevoerd en dus is het publiek dat naar deze centra komt, niet noodzakelijk representatief voor de hele daklozenpopulatie. Elke enquête heeft bovendien slechts betrekking op een honderdtal respondenten en ook dat aantal is niet representatief voor de hele daklozenpopulatie. De gegevens van de nachtelijke telling geven ons informatie over het aantal daklozen in noodopvangcentra, in onthaalhuizen en in ziekenhuizen (zonder onderscheid naar dienst, dus namen we het gemiddelde van onze drie schattingen). Op basis van deze pre- en post-enquêtes hebben we een schatting gemaakt van het aantal daklozen dat dagcentra bezoekt, financiële steun van het OCMW krijgt, al dan niet een inkomen ontvangt en gebruikmaakt van juridische diensten. Voor het straathoekwerk hebben we een schatting gemaakt van het aantal ontmoetingen door het

² Deze raming is gebaseerd op de totale theoretische capaciteit van de twee familieopvangcentra van New Samusocial en niet op het reële gebruik van de centra.

³ We hebben in de tabel de kosten van een dossier en de kosten van een dossier gedeeld door 365 vermeld.

⁴ Idem.

gemiddelde aantal ontmoetingen per dag van New Samusocial en DIOGENES bijeen te tellen. Volgens de eerste methode houden we dus geen rekening met de personen die in de gevangenis zitten en die dakloos zijn, en dus ook niet met lopende dossiers in justitiehuizen. Deze gegevens staan vermeld in tabel 2. In de veronderstelling dat alle dagen zouden verlopen zoals de dag van de telling, worden de jaarlijkse kosten per dakloze om van de diensten gebruik te maken, geraamd op 41.167,78 euro.

Tabel 2. Gemiddelde kosten per dakloze per jaar voor het gebruik van diensten en het verlies van overheidsontvangsten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2019.

Variabelen	Eenheidskosten per dag (of per interventie)	Aantal gebruikers op de dag van de telling (5 313)	Totale kosten per dag (of per interventie)
Logies			
Noodopvang	60,11 €	1 928	115. 892,08 €
Noodopvang - familieopvangcentrum	80,20 €		
Onthaalhuis	94,87 €	706	66 978,22 €
Dagopvang en straathoekwerk			- €
Centrum voor dagopvang	33,16 €	2 039	67 620,48 €
Straathoekwerk	39,16 €	65	2.545,40 €
OCMW			- €
OCMW-hulp	30,96 €	544	16 844,14 €
Gezondheidszorg	405,60 €	31	12 573,60 €
Gezondheidszorg - algemeen ziekenhuis	693,75 €		- €
Gezondheidszorg - psychiatrisch ziekenhuis	396,42 €		- €
Medische dienst	126,63 €		- €
Juridische dienst en rechtssysteem			- €
Rechtssysteem	151,66 €		- €
Justitiehuis	1,41 €		- €
Rechtsbijstand	1,51 €	325	490,64 €
Overheidsontvangsten			- €
Verlies van socialezekerheidsbijdragen	44 €	5 153	226 998,91 €
Verlies van belastingontvangsten	18 €	5 153	90 438,15 €
Totale kosten van de dag			599 244,96 €
Gemiddelde dagelijkse kosten per persoon			112,79 €
Gemiddelde jaarlijkse kosten per persoon			41 167,78 €

Bron: berekeningen DULBEA

De tweede methode is gebaseerd op de studie die in 2016 door Valsamis werd uitgevoerd, waarbij verschillende groepen daklozen werden gevolgd om hun gebruik van diensten gespreid over verschillende jaren te meten. Dit omvat het aantal nachten/dagen doorgebracht in noodopvang, onthaalhuizen, algemene of psychiatrische ziekenhuizen en verblijf in de gevangenis. Voor het straathoekwerk hebben we ons gebaseerd op het gemiddelde aantal ontmoetingen dat een dakloze kan hebben met de diensten (schatting gemaakt van het aantal ontmoetingen van New Samusocial en DIOGENES en het aantal verschillende personen dat hulp ontving). Wat de rechtsbijstand en de

justitiehuisen betreft, zijn we ervan uitgegaan dat wanneer een persoon in de gevangenis heeft verbleven (wat het geval is in de studie), de betrokkene rechtsbijstand heeft gekregen en een dossier in behandeling had in een justitiehuis dat belast is met de strafrechtelijke opvolging. Wat de dagcentra betreft, hebben we vier verschillende gebruiksfrequenties voorgesteld omdat er voor dagcentra geen informatie wordt verstrekt over de gebruiksfrequentie van individuele personen:

- nooit: 0 % van de tijd, d.w.z. 0 dagen per jaar;
- soms: 23,21 % van de tijd, d.w.z. 84,72 dagen per jaar;
- vaak: 46,43 % van de tijd, d.w.z. 169,47 dagen per jaar;
- dagelijks: 100 % van de tijd, d.w.z. 365 dagen per jaar.

Op die manier hebben we de gemiddelde jaarlijkse kosten geraamd voor twee groepen daklozen die in de Valsamis-studie van 2016 werden gevolgd. De resultaten staan vermeld in tabel 3 en geven aan dat de kosten schommelen tussen 40.000 en 52.000 euro per jaar, afhankelijk van de gebruiksfrequentie van de dagcentra.

Tabel 3. Raming van de gemiddelde jaarlijkse kosten per dakloze volgens het gebruik van de diensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2019

Kosten per dakloze volgens gemiddeld gebruik van de diensten	Geraamde kosten voor de groep 'Housing First' vóór toetreding tot het programma	Geraamde kosten voor de groep 'daklozen' (volgens het gemiddelde over 3 jaar)
Nooit (0 %)	39.902,86 €	40.102,76 €
Soms (23,21 %)	42.712,06 €	42.911,96 €
Vaak (46,43 %)	45.522,47 €	45.722,37 €
Dagelijks (100 %)	52.006,26 €	52.206,16 €

Bron: berekeningen DULBEA

Na de eerste twee analyses hebben we vier vignetten van het traject van daklozen voorgesteld om aan te tonen dat de kosten sterk kunnen verschillen van individu tot individu, afhankelijk van hun gebruik van de diensten. De eerste drie vignetten komen uit een studie van Pleace *et al.* (2013), en het laatste vignet is een vignet dat we zelf hebben bedacht. Het eerste vignet stelt een chronisch dakloze alleenstaande man van in de veertig voor met een grote behoefte aan ondersteuning, een combinatie van drugs-, alcohol- en psychische problemen. Het tweede vignet heeft betrekking op een jonge dakloze vrouw met twee kinderen die op straat terecht kwam na een relatiebreuk, omdat ze de kosten van haar woning niet alleen kon dragen. Het derde vignet is dat van een alleenstaande met zware psychische problemen die dakloos is geworden omdat hij zijn huur niet heeft betaald. Het vierde vignet tot slot vertelt het verhaal van iemand zonder gezondheidsproblemen die heel weinig gebruikmaakt van de diensten voor daklozen. De kosten voor het gebruik van de diensten staan vermeld in tabel 4, en zoals we hebben gezien, variëren deze kosten van 30.000 euro tot meer dan 85.000 euro per jaar, afhankelijk van het gebruik van de diensten.

Tabel 4. Raming van de kosten van de vier daklozen van de vier vignetten.

Variabelen	Enheidskosten per dag (of per interventie)	Vignet 1	Vignet 2	Vignet 3	Vignet 4
Logies					
Noodopvang	60,11 €	200		122	70
Noodopvang - familieopvangcentrum	80,20 €		61		
Onthaalhuis	93,26 €		91	91	
Dagopvang en straathoekwerk					
Centrum voor dagopvang	33,16 €	150		150	78
Straathoekwerk	39,16 €	7,3			
OCMW					
OCMW-hulp	30,96 €/41,83 € ⁵		213	183	
Gezondheidszorg	405,60 €				
Gezondheidszorg - algemeen ziekenhuis	693,75 €	4			
Gezondheidszorg - psychiatrisch ziekenhuis	396,42 €	61		91	
Medische dienst	126,63 €				
Juridische dienst en rechtssysteem					
Rechtssysteem	151,66 €	30			
Justitiehuis	515,79 €	1			
Rechtsbijstand	551,78 €	1			
Overheidsontvangsten					
Verlies van socialezekerheidsbijdragen	44 €	365	365	365	365
Verlies van belastingontvangsten	18 €	365	365	365	365
Jaarlijkse kosten		72.340,86€	44.773,08€	85.018,55€	29.279,18€

Bron: berekeningen DULBEA

Al enkele jaren blijkt dat de programma's van het type 'Housing First' een van de meest veelbelovende oplossingen zijn voor daklozen om opnieuw een woning te krijgen en er ook te blijven. Aanvankelijk waren de Housing First-programma's ontwikkeld voor groepen daklozen met grote ondersteuningsbehoeften, aangezien ze met verschillende gezondheidsproblemen te kampen hadden (alcohol, drugs en soms psychische problemen). Dit soort programma's heeft de heersende opvattingen over de aanpak van dakloosheid en meer bepaald de manier waarop we daklozen kunnen helpen om de thuisloosheid achter zich te laten, onderuitgehaald. Het Housing First-model verschilt namelijk van de traditionele trapsgewijze modellen, in die zin dat permanente huisvesting niet langer de laatste stap is in een lang proces dat onthouding en nuchterheid vereist, maar net de eerste stap wordt. Wie dit soort steun krijgt, heeft ook de keuze om desgewenst een behandeling te ondergaan en kan 24 uur per dag begeleiding krijgen (intensieve follow-up van het type ACT of intensief individueel beheer (ICM)).

Uit onderzoek blijkt dat deze programma's uitstekende resultaten opleveren voor het behoud van de woning en een verminderd gebruik van de aangeboden diensten. Hoewel deze programma's aanvankelijk bedoeld waren voor specifieke groepen van daklozen, zijn ze geleidelijk uitgebreid naar

⁵ Dit tweede bedrag vertegenwoordigt het dagelijkse bedrag voor een persoon met een gezin ten laste met minstens één minderjarig kind dat we in vignet 2 gebruiken.

andere groepen. Het idee was namelijk dat als dit werkt voor daklozen met zeer grote behoeften, het dan voor iedereen kan werken. Door de ervaring met Housing First is dan ook duidelijk geworden dat een huisvestingsprobleem/thuisloosheid juist moet worden opgelost door de betrokkenen toegang te geven tot huisvesting.

Onze twee voorgestelde scenario's kunnen we als volgt samenvatten: elke dakloze krijgt toegang tot een vervangingsinkomen (en een eventuele huurtoeslag) en tot een (sociale of particuliere) woning met of zonder lichte of intensieve begeleiding, en stabiliseert in die situatie zonder grote problemen. Dit betekent dus dat we ervan uitgaan dat personen recht hebben op een van de vervangingsinkomens die wij in de studie in aanmerking hebben genomen (en die de belangrijkste vervangingsinkomens in België vormen). Een groot deel van de daklozenpopulatie is in deze scenario's dus niet meegerekend. Dat zijn onder meer mensen zonder papieren, van wie de rechten eerst moeten worden geactiveerd. Hoewel deze twee scenario's de werkelijkheid eenvoudiger voorstellen, maken ze het toch mogelijk om een eerste raming te maken van de kosten voor herhuisvesting. Naast de oorspronkelijk geraamde kosten zijn er de specifieke kosten voor herhuisvesting, meer bepaald de uitkeringen en de steun die beschikbaar zijn voor daklozen (en mensen met een laag inkomen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). De kosten voor herhuisvesting die wij in kaart hebben gebracht, staan vermeld in figuur 2.

Figuur 2. Schema van de kosten die gepaard gaan met herhuisvesting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het verschil tussen onze twee scenario's heeft te maken met het type woning: sociaal of particulier. In beide gevallen zijn we er evenwel van uitgegaan dat de huurprijs voor de woning die van een sociale woning zal zijn. Betreft de persoon een particuliere woning (met een hogere huur dan voor een sociale woning), dan zal de federale overheid het verschil in huur betalen in de vorm van een huurtoeslag. Op die manier komen mensen toch in aanmerking voor huisvesting tegen een lagere huurprijs dan op de particuliere huurmarkt en kunnen ze terecht in woningen die de particuliere sector aanbiedt (het aantal sociale woningen is momenteel immers ontoereikend).

Voor deze twee scenario's hebben we drie soorten begeleiding voorgesteld: klassieke begeleiding, Housing First-begeleiding en geen begeleiding. We hebben ook een verschillende frequentie gehanteerd voor het gebruik van dagopvangcentra. Om de vermindering van het gebruik van andere voorzieningen zoals noodopvangcentra, onthaalhuizen, de gevangenis, enz. te bepalen, baseerden we ons opnieuw op de in 2016 uitgevoerde studie van Valsamis, waarin het aantal dagen staat vermeld dat

in de verschillende opvangstructuren werd doorgebracht na toetreding tot het Housing First-programma. Op die manier hebben we vastgesteld dat herhuisvesting een kost vertegenwoordigt die varieert van 33.000 tot 70.000 euro, afhankelijk van het type woning (sociaal of particulier), het type vervangingsinkomen, de begeleiding en de frequentie van gebruik van de dagdiensten (tabel 5 tot 10).

Tabel 5. Raming van de kosten van herhuisvesting in een sociale woning volgens de frequentie van gebruik van de diensten met Housing First-begeleiding in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2019.

		Gebruiksfrequentie van de diensten			
		Nooit	Soms	Vaak	Dagelijks
Begeleiding Housing First	Werkloosheidsuitkering	48.499,07 €	51.308,27 €	54.118,68 €	60.602,47 €
	Primaire arbeidsongeschiktheid	52.266,16 €	55.075,36 €	57.885,77 €	64.369,56 €
	Invaliditeit	51.809,24 €	54.618,44 €	57.428,85 €	63.912,64 €
	Leefloon	47.747,27 €	50.556,47 €	53.366,88 €	59.850,67 €

Bron: berekeningen DULBEA

Tabel 6. Raming van de kosten van herhuisvesting in een sociale woning volgens de frequentie van gebruik van de diensten met klassieke begeleiding in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2019.

		Gebruiksfrequentie van de diensten			
		Nooit	Soms	Vaak	Dagelijks
Klassieke begeleiding	Werkloosheidsuitkering	38.706,12 €	41.515,32 €	44.325,73 €	50.809,52 €
	Primaire arbeidsongeschiktheid	42.473,21 €	45.282,41 €	48.092,82 €	54.576,61 €
	Invaliditeit	42.016,29 €	44.825,49 €	47.635,90 €	54.119,69 €
	Leefloon	37.954,32 €	40.763,52 €	43.573,93 €	50.057,72 €

Bron: berekeningen DULBEA

Tabel 7. Raming van de kosten van herhuisvesting in een sociale woning volgens de frequentie van gebruik van de diensten en zonder begeleiding in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2019.

		Gebruiksfrequentie van de diensten			
		Nooit	Soms	Vaak	Dagelijks
Geen begeleiding	Werkloosheidsuitkering	34.450,22 €	37.259,42 €	40.069,83 €	46.553,62 €
	Primaire arbeidsongeschiktheid	38.217,31 €	41.026,51 €	43.836,92 €	50.320,71 €
	Invaliditeit	37.760,39 €	40.569,59 €	43.380,00 €	49.863,79 €
	Leefloon	33.698,42 €	36.507,62 €	39.318,03 €	45.801,82 €

Bron: berekeningen DULBEA

Tabel 8. Raming van de kosten van herhuisvesting in een particuliere woning met huurtoeslag volgens de frequentie van gebruik van de diensten met Housing First-begeleiding in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2019.

		Gebruiksfrequentie van de diensten			
		Nooit	Soms	Vaak	Dagelijks
Begeleiding Housing First	Werkloosheidsuitkering	57.417,19 €	60.226,39 €	63.036,80 €	69.520,59 €

	Primaire arbeidsongeschiktheid	61.184,28 €	63.993,48 €	66.803,89 €	73.287,68 €
	Invaliditeit	60.727,36 €	63.536,56 €	66.346,97 €	72.830,76 €
	Leefloon	56.665,39 €	59.474,59 €	62.285,00 €	68.768,79 €

Bron: berekeningen DULBEA

Tabel 9. Raming van de kosten van herhuisvesting in een particuliere woning met huurtoeslag volgens de frequentie van gebruik van de diensten met klassieke begeleiding in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2019.

		Gebruiksfrequentie van de diensten			
		Nooit	Soms	Vaak	Dagelijks
Klassieke begeleiding	Werkloosheidsuitkering	47.624,24 €	50.433,44 €	53.243,85 €	59.727,64 €
	Primaire arbeidsongeschiktheid	51.391,33 €	54.200,53 €	57.010,94 €	63.494,73 €
	Invaliditeit	50.934,41 €	53.743,61 €	56.554,02 €	63.037,81 €
	Leefloon	46.872,44 €	49.681,64 €	52.492,05 €	58.975,84 €

Bron: berekeningen DULBEA

Tabel 10. Raming van de kosten van herhuisvesting in een particuliere woning met huurtoeslag volgens de frequentie van gebruik van de diensten zonder begeleiding in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2019.

		Gebruiksfrequentie van de diensten			
		Nooit	Soms	Vaak	Dagelijks
Geen begeleiding	Werkloosheidsuitkering	43.368,34 €	46.177,54 €	48.987,95 €	55.471,74 €
	Primaire arbeidsongeschiktheid	47.135,43 €	49.944,63 €	52.755,04 €	59.238,83 €
	Invaliditeit	46.678,51 €	49.487,71 €	52.298,12 €	58.781,91 €
	Leefloon	42.616,54 €	45.425,74 €	48.236,15 €	54.719,94 €

Bron: berekeningen DULBEA

Hoewel deze analyse het mogelijk maakt om een objectief beeld te schetsen van de kosten van thuisloosheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van de kosten van herhuisvesting, heeft ze ook een aantal beperkingen. Enerzijds konden verschillende kosten niet worden geraamd in deze studie: straathoekwerk, vrijwilligerswerk, voedselhulp, politie-interventies, inrichting en onderhoud van de openbare ruimte, het verlies aan overheidsontvangsten uit gemeentelijke en regionale belastingen, transitaccommodatie, verblijf in ontwenningklinieken en verloren levensjaren. Als deze kosten ook zouden zijn geraamd, dan zou dit de geschatte gemiddelde kosten van thuisloosheid waarschijnlijk verder hebben doen oplopen.

Bovendien is deze studie bedoeld om een eerste raming te maken van de kosten op een welbepaald moment en kan ze de evolutie in het gebruik van diensten niet weergeven. De studie die wij als referentie namen om het gebruik van diensten na herhuisvesting te bepalen, lijkt bijvoorbeeld te wijzen op een onmiddellijke daling van het gebruik van diensten, maar dit is niet altijd het geval. Voor de gezondheidszorg bijvoorbeeld kan herhuisvesting in sommige gevallen gepaard gaan met eerst een toename van het gebruik van de gezondheidszorg en daarna met een afname. Is er in eerste instantie intensieve begeleiding nodig, dan kan die na verloop van tijd ook afnemen. In deze studie is het evenwel niet mogelijk om met dit soort informatie rekening te houden. Bovendien kan met deze studie een

gemiddelde kostprijs worden berekend, maar de verschillende situaties en de invloed daarvan op de kosten brengt ze niet nauwkeurig in kaart. Meer specifiek kan leven op straat schadelijke effecten hebben op korte of langere termijn, afhankelijk van hoe lang de persoon in kwestie op straat heeft doorgebracht. De kosten van herhuisvesting kunnen beduidend lager uitvallen voor daklozen die slechts enkele dagen of weken op straat hebben geleefd. Zoals we tijdens deze studie hebben gemerkt, kunnen ervaringen op straat een oorzaak of een gevolg zijn van verschillende gezondheidsproblemen, bijvoorbeeld psychische aandoeningen. Dit betekent dat leven op straat een belangrijk gezondheidsprobleem is dat moet worden aangepakt.

Hoewel we ervan zijn uitgegaan dat huisvesting in een appartement een oplossing is om een einde te maken aan dakloosheid, is het belangrijk erop te wijzen dat dit niet voor iedereen dé oplossing is en dat de eerste de beste woning niet noodzakelijk de juiste is. De definitie van 'thuis' is namelijk niet voor iedereen hetzelfde: sommigen wonen misschien liever alleen, anderen geven dan weer de voorkeur aan een gemeenschap. Sommige mensen hebben bovendien een andere vorm van begeleiding nodig om van de straat weg te geraken, en huisvesting is voor hen in eerste instantie misschien geen gepaste oplossing.

Tot slot heeft deze studie, ondanks de beperkingen van de analyse, het mogelijk gemaakt om een eerste raming te maken van de kosten van thuisloosheid en de kosten van herhuisvesting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Onze resultaten lijken erop te wijzen dat herhuisvesting weliswaar duur is, maar dat op straat leven in sommige gevallen nog duurder kan uitvallen. Deze studie belicht ook de oplossingen die de sector heeft ontwikkeld en de inspanningen van verenigingen om daklozen te helpen. Door de beschikbare informatie te bundelen over de hulp die wordt aangeboden door verenigingen, de beschikbare diensten en de manieren om leven op straat vaarwel te zeggen, heeft deze studie - op haar niveau - kunnen aantonen dat thuisloosheid niet onvermijdelijk is en dat het bestrijden ervan niet noodzakelijk duurder is dan wat het kost om thuisloos te zijn.